

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. III. Qua Ratione contra frigidus Hæreticos pugnandum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

cam fidem usum fuisse? quis non exosam & suspectam habet doctrinam, quam tot dissensionum, confusionum, & enormium vitiorum Authores tradunt? maximè cum ipse Lutherus in l. de abroganda missa dicat: Quoties mihi palpitavit tremulum cor, & reprehendens objecit fortissimum illud argumentum: tu solus lapis? tótne errant universi? tanta secula ignoraverunt? quid si tu erres, & tot in errorem trahas accidentaliter?

CAPUT III.

QUA RATIONE CONTRA FRIGIDOS
HÆRETICOS PUGNANDUM SIT.

I. Quod olim, teste S. Luca c. 14. hominibus ad cenam magnam à se paratam multos invitanti evenit, ut scilicet licet omnes, quando à servo venire jubebantur, se excusare cœperint; hoc ipsum etiam non rarò Theologo polemico ad cenam magnam in Catholica Religione præparatam invitanti contingere solet, ut scilicet & ipse audire cogatur: Villam emi, vel uxorem duxi, vel aliud impedimentum habeo: rogo te, habe me excusatum. Quare vel maximè etiam ad eandem pertinet, ut solida argumenta sciat, quibus frivolorum excusationes efficaciter refutare, & si quidem non omnino finem suum obtineat, saltem id efficere queat, ut, ubi inanitatem suarum excusationum ipsis ostenderit, dicere illis quando de iis coram Supremo Judice possit, quod Christus Joan. 15. de Judæis dixit: *Si non venissem, & locutus fuissetis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Quænam autem sint excusationes illas, quas afferre plerumque solent frigidi Hæretici, & quomodo sint refutandæ, hoc capite pro instituto breviter ostendetur.

§. I.

De prima excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Prima excusatio eorum, qui veritatem quidem Catholicæ Religionis cognoverunt, sed eandem tamen ad amplecti tergiversantur, est, quòd nostra Religio ab omni

bus vitis abdicat, omnes voluptates prohibeat, & præterea multa alia difficilia valde opera imponat, qualia sunt, toties peccata sua gravia Sacerdoti confiteri, peregrinationes instituere, & similia. Quam excusationem sequentibus rationibus efficaciter refutare poterit Theologus polemicus.

II. Inprimis ostendat, ex hoc ipso capite veritatem & securitatem nostræ Religionis colligi, cum Christus Matt. 7. dixerit, angustam esse portam, quæ ducit ad vitam, & paucos esse, qui inveniunt eam, difficultate scilicet Christianæ vitæ obterritos. Sed & apud eundem Evangelistam c. 7. addidit, 2 diebus Joannis Baptistæ usque nunc regnum cælorum viis patitur, & violentos rapere illud.

III. Secundò ostendat, etiam eas Religiones, quæ plebani vitis libertatem concedunt, suis miseris & afflictionibus non carere. Sic enim 1. testatus est Salomon Eccles. c. 7. dicens, se non prohibuisse cor suum, quin omni voluptate perceretur, & tamen in his omnibus non nisi vanitatem, & afflictionem animi reperisse. Testatus est idipsum 2. S. Augustinus l. 6. conf. c. 6. dicens; *patiebar in eis* (cupiditatibus) *amarissimas difficultates*. Causam verò in iisdem Confessionibus reddidit his verbis: *Iussisti, Domine, & sic est, ut veris animus inordinatus sibi metipsum sit pœna*. Testatus est idem 3. piissimus Thomas Kemp. l. 2. de imit. Christi c. 4. dicens: *Si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius novit mala conscientia, qualem vel maximè habent, qui veritati appetit contradicunt*. Testatus est 4. Seneca ep. 28. dicens: *Quis hostis in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates suas? quidam se voluptatibus immergunt, quibus consuetudinem adductis carere non possunt: ob hoc miserantur, quod eo pervenerint, ut illis, quæ supervacua fuerunt, facta sint necessaria. Serviant itaque voluptatibus, non fruuntur, & mala sua, quod malorum ultimum est, amant*. Clariùs verò in epist. 51. idipsum explicat, dum ait: *Multò difficilius est sapere ista, quæ facitis. Quid enim quiete animi otiosus? quid otio laboriosus? quid clementiâ remissus? quid crudeliâ negotiosus? vacat pudicitia, libido occupatissima est*.

IV. Tertio ostendat, facilia esse omnia, quæ Catholica Religio præcipit, si cum iis mediis, quæ eadem Religio ad lenien-

leniendam difficultatem offert, conferantur, qualia sunt 1. Uberrima gratia, quæ tum per Sacramenta, tum per alia media obtinetur. 2. Indulgentiarum thesaurus, qui in sola Catholica Ecclesia reperitur, & copiosè distribuitur. 3. Tot adhortationes, quæ à tot, tamque variis Pastoribus, uti & per libros spirituales fieri solent. 4. Tot & tam varii Status, Religiones, & Congregationes, quæ iterum in sola nostra Ecclesia reperiuntur. 5. Tot consolationes & delectationes spirituales, quas DEVS animæ copiosè infundit, uti quotidiana experientia testatur. 6. Tot saluberrima exempla, quæ passim à Sæcularibus & Religiosis proponuntur, & facile ostendunt esse, quod à tam multis cum insigni alacritate, gaudioque factum conspicitur. 7. Tam ampla merces in hac & altera vita promissa; si enim Jacobo Patriarchæ quatuordecim anni in laboribus & molestiis gravissimis excubi videbantur dies pauci præ amoris, quo Rachelem deperibit magnitudine; quidni majorem vim habeat spes præmii celestis ad omnem vitæ Christianæ amaritudinem temperandam? Certè ob hanc causam Christus Matt. c. 11. dixit: *jugum suum suave, & onus leve esse.*

V. Quartò ostendat, etiamsi aliqua difficultas in Catholica Religione reperiat, eam tamen tam grandem & insuperabilem videri non debere, utpote quam tam multitudineque infirmiores superariat. Quis enim ignorat, quanta pro fide Catholica defendenda tot tenerrimi Pueri & Puella, aut certè tenerrimæ complexionis viri ac mulieres sint passim quàm gravem & diurnam penitentiam susceperint ut millia Religiosorum tam virorum, quàm mulierum? In quibus quàm gravia & prope intolerabilia ex necessitate, aut certè spe vanissimi alicuius honoris aut voluptatis consequenda passim tolerant ipsi Hæretici aut Ethnici? an non ergo quodque sibi in talium consideratione dictum putabit, quod olim S. Augustino de castitatis servandæ possibilitate desperanti Continentia Pueris & Puellis stipata dixit: *Tu non potes quod isti, & ista? an verò isti & ista in semetipsis possunt, & in Domino DEO suo? Dominus DEVS eorum me dedit eum, & in te stas, & non stas? proice te in eum, & noli metueri; non subtrahet, ut cadas. proice securus, excipiet, & sanabit te.*

§. II.

De secunda excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Secunda excusatio frigidorum Hæreticorum est, quod si Catholicam Religionem amplecti velint, gravia damna in rebus temporalibus pati cogantur, dum scilicet vel à Parentibus omnino necessario Patrimonio privantur, vel certè à Magistratu hæretico possessione suorum bonorum spoliantur. Contra quam excusationem sequentia opponat argumenta Theologus Polemicus.

II. Primò ostendat, etsi certum foret, omnium divitiarum & bonorum temporalium jacturam pati eos debere, non tamen propterea propositum Catholicæ fidei amplectendæ deserendum fore; quid enim prodest homini, si universum Mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patitur?

III. Secundò ostendat, in tali casu ob oculos versari debere primorum Christianorum exemplum, qui, teste Apostolo ad Hebr. 10. rapinam bonorum suorum cum gaudiis sustulerunt, cognoscentes, se habere meliorem substantiam in celo preparatam.

IV. Tertiò ostendat, non admodum timendam esse incertam, si generoso animo propter Deum paterna & fluxa bona dimittant; si enim Christus Matt. 19. Centuplum promittit illis, qui propter ipsum reliquerint Patrem, Matrem, Fratrem, Filios, agros &c. quis potiori jure hoc centuplum expectet, quàm is, qui propter veram fidem omnibus suis bonis spoliatus est? an non hic verè quærit Regnum Dei, & justitiam ejus, atque adeò meritò sperare potest, etiam necessaria juxta promissionem Christi adjectum iri? an non tamen verè timet Deum, atque ideo meritò solari se potest illo S. Davidis vaticinio ps. 33. *Time Deum omnes Sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.* Si enim Christus tunc corporeis pedibus ipsum sequentis misertus est, cique victum tam abundantem providit, quantò magis illis, qui per veram fidem ipsum secuti fuerint, necessaria deesse non patietur? Certè experienciâ constat, Deum singulariter

ejusmodi Personis providisse, effecisseque, ut frequenter melius ipsis prospectum fuerit post fidem Catholicam susceptam, quam ante talem suspensionem provisum fuerat.

V. Quartò ostendat, etiam modicas illas opes, quæ post Religionem veram susceptam retinebunt, vel obtinebunt, plus ipsis profuturas, quam si nescio quas divitias possiderent; cum, teste Davide Ps. 36. Melius sit modicum iusto super divitias Peccatorum multas; & teste S. Paulo I. Tim. 4. pietas (& vera Religio) ad omnia sit utilis promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & in futuro. Ut adeo meritò applicare sibi illa Tobix Senioris verba possint. *Noli timere, Fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Jactent itaque super Dominum curam suam, & ipse eos enutriet.

§. III.

De tertia excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Tertia excusatio est; quòd Parentes & Amici debendi, aut etiam graves ab illis, aliisve Acatholicis persecutiones timendæ sint; contra quam per sequentes rationes pugnandum erit.

II. Primò ostendat, hinc ob oculos versari debere illam Christi Luc. 14. sententiam: *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, & Vxorem, & Filios, & Fratres, & Sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Certè si eos, postquam Inimici in bonis temporalibus facti essent, & vitæ corporali insidiarentur, ultro & sine difficultate desererent, multò magis nunc, dum vitæ Spirituali bonisque æternis spoliare, damnùmque inferre parabile inferre conantur, promptè, alacritèrque deserendi erunt.

III. Secundò ostendat, exiguam censeri debere iacturam, ubi pro Parentibus & Amicis carnalibus ipse Deus Parentem & Amicos se & Sanctos suos offert, & quidem ab illis sperari poterat, centuplicato scènore compenlat: enim Matt. 19. promisit, dum Patrem & Matrem propter

delinquentibus centuplum & vitam æternam promisit. Unde merito cum Davide ipsi exclamare Pl. 26. poterunt, *Pater meus & Mater mea deliquerunt me: Dominus autem aspersit me.*

IV. Tertiò ostendat, neque persecutiones eorum admodum timendas esse; cum inprimis præsidio ipse Deus sit tutus. Si autem Deus pro ipsis stabit, quis contra ipsos hæc poterit? Audiant quoque S. Petrum 1. c. 3. dicentem: *Es quis est, qui noceat vobis, si boni amulatores fueritis? an uno diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum?* Rom. 8. Deinde verò neque novum, neque difficile videri debet ejusmodi persecutiones tolerare, cum ipse Christus Jo. 15. prior illas sustinuerit, & exemplo suo lenierit, ideòque merito Apostolos suos ad illas æquo animo tolerandas sequentibus verbis præpararit: *Si mundus vos odit, scitote, quia me prioribus vobis odio habuit. Mementote sermonis mei: Non est servus maior Domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur. Credant ergo sibi quoque dictum ab illo, quod Matt. 5. Apostolus dixit: Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversus vos inveniunt propter me: gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.*

§. IV.

De quarta excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Quarta excusatio horum Hæreticorum est, quòd duntaxat avitam, & à Majoribus acceptam Religionem deserunt, maximè cum ipse Deus Deut. 32. dixerit: *Interrogabo Patrem tuum, & annuntiabit tibi: Maiores tuos, & dicent tibi.* Quam excusationem ut efficaciter refutet Theologus Polémicus, sequentia adhibebit argumenta.

II. Primò ostendat, hoc impedimentum usque adeò terrene non debere, ut potius ad Catholicam fidem allicere debeat; si enim ipsi Hæretici fidem & Religionem à Majoribus suis acceptam tenendam esse putant, cur non potius eam, quam antiquiores Majores tenuerunt, approbant, & recipiunt? an non illis potius attribui poterit illad Deuteronomi

nomii 32. *Novi, recentisque venerunt, quos non coluerunt Patres eorum?*

III. Secundò ostendat, si Majores suos non sequentes consent in vitiis, aut aliis factis minùs honorificis, cur ipsi imitandos putant in dogmatibus falsis tenendis, & viam infernum calcandâ?

IV. Tertiò ostendat, hîc potiùs ob oculos habendam esse illud Jeremiæ 6. *Stare super vias vestras, & videte, & interrogate de Semitis antiquis, qua sit via bona, & ambulabitis in ea, & invenietis requiem animabus vestris.*

§. V.

De quinta excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Quinta, eaque politica excusatio est, quòd inconstantia turpis nota timenda sit, si fides semel suscepta deseratur, & Catholica arripiatur, maximè cum probabile modum sit, quemvis in sua fide salvari posse. Contra quam excusationem sic pugnet Theologus polemicus.

II. Primò ostendat, si turpe est fidem semel susceptam deserere, cur Lutherò, Calvino, aliisque suis Patriarchis probrosam non ducant, quòd à fide Catholica, quam tam longo tempore tenuerant, tum perfidè, turpiterque discederint? cur illos velut perfidos sequi non erubescant?

III. Secundò ostendat, non esse constantiam laudabilem, sed Diabolicam pertinaciam, nolle ab errore agnoscere, nam, ut S. Augustinus S. 22. de verb. Apost. diabolicum est per animositatem in errore permanere; diaboli enim proprium est, à malo, quod semel elegit, ratione divelli.

IV. Tertiò ostendat, experientiam satis probare, quòd laudabilis potiùs, quàm reprehendenda sit hæc mutatio, cum S. Ambrosius, D. Augustinus, S. Paulus, & infiniti alii Religionem Catholicam, à qua priùs vehementer abhoruerunt, cum summa laude & honore sint amplexi; unde etiam S. Augustinus ep. 48. *hoc, ait, est illud, quod Scriptura tacuit; est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam. Confusio adducit peccatum, cum*

habet quique pravam mutare sententiam, ne aut inconstans
 putetur, aut diu errasse se ipso iudice fateri teneatur. Confusio
 autem adducit gratiam & gloriam, cum erubescit quisque de
 propria iniquitate, & penitendo in melius commutatur. Un-
 de vel ab Ethnicis discendus est contemptus ejusmodi judi-
 ciorum, dicendumque cum Seneca ep. 77. *Aquo animo au-
 dienda sunt imperitorum convitia; plerumque boni inepti & in-
 iuri vocantur; mihi contingat iste derisus.*

V. Quarto ostendat, verum non esse, quod quisvis in
 sua fide salvari possit, cum planè repugnantia doceant no-
 stra Catholica, & ipsorum Hæreticorum fides, atque adeo
 veritatem, quæ est præcipua veræ Religionis proprietas, ha-
 bere non possint. Adde, quod, si judicant, in nostra etiam
 Religione salvari quem posse, hoc ipso illam, (si quidem
 præceter agere vellent) amplecti deberent, utpote quæ &
 iuxta ipsorum, & juxta Catholicorum opinionem secunda est
 via, cum tamen ipsorum Religio ab ipsis tantum tuta esse
 creditur, à Catholicis verò omnibus, imò & plurimis etiam
 Hæreticis tanquam fallax, & in certissimam perniciem du-
 cenda rejiciatur.

§. VI.

De Sexta excusatione frigidorum Hæ-
 reticorum.

I. Sexta excusatio est, quod in Ecclesia reperian-
 tur varia Schismata; nam 1. in antiqua Ecclesia conten-
 tu solo Symbolo Apostolorum diversissimas cæremonias
 & consuetudines in Sacramentorum administratione habe-
 bant. 2. In Ecclesia Corinthiaca diversas fuisse sectas te-
 statur D. Paulus. 1. ad Cor. 3. dicens, alios dixisse: Ego sum
 Apollus. 3. Inter ipsos Apostolos Petrum & Paulum, dum
 cæremonias legales imponere Gentibus voluit, hic
 non imponendas contendit, non leve schisma fuisse, ex actis
 Apostolorum constat. Sed hanc excusationem facillè refu-
 tabit, si sequentia afferat responsa &

II. Primò ostendat, has omnes contentiones & diver-
 sitates non fuisse de aliquo articulo fidei jam promulgato,
 sed tantum de cæremoniis nostræ Religionis, in quarum de-
 cisione

cisione standum esse iudicio Ecclesiæ omnes semper Catholici sunt facti.

III. Secundò ostendat, nullam facillè exituram gentem aut sectam, in qua non opinionum & iudiciorum diversitas interdum reperiatur; satis autem infallibilitatem fidei nostræ ex eo probari, quòd in substantialibus omnes conueniamus, & in omnibus controversiis infallibilem Iudicium habeamus, cuius iudicio & definitioni omnes acquiescere debeant.

§. VII.

De septima excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Septima excusatio est, quòd multa vitia reperiuntur inter Catholicos, qualia sunt Pontificum ambitio, et arrogant sibi supra ipsos Reges & Imperatores authoritatem Cardinalium fastus & luxus: Episcoporum in grege locustodiendo socordia: Sacerdotum libido & incontinentia, quibus omnibus tanquam radice tam multa schismata, heresésque sunt exorta. Contra hanc excusationem loquitur Theologus polemicus.

II. Primò ostendat, etiamsi negari non possit, vitiosos frequenter mores in Ecclesia inter Ecclesiasticos fuisse reprobos, multa tamen iisdem per calumniam attribui, dum ingusta Majestas pro ambitione, decor dignitatis pro fastu habetur; certè passim constat, plures longè reperiiri in Ecclesia, qui vitam Clericali dignitati ac statui conformem constituant.

III. Secundò ostendat, etsi hæc omnia vera fore non tamen propterea veritati nostræ quidquam per illa derogari; cum non fides per hæc, sed mores credentium culpantur; unde Christus apud Matt. c. 23. dixit: *Super Caput dram Moysis sederunt scriba & Pharisei; omnia ergo, quae cunque dixerint vobis, seruate, & facite; secundum opera autem Zizania in agro reperiuntur, etiam triticum spernentes: est: neque propterea, quòd domus aliqua vitis & rimum undet, penitus evertenda est; sed potius emendanda est.*

que reformatione indigent, & ipsum corpus in antiquum
 statum reducendum est. Patet ergo, neminem Hæretico-
 rum habere sufficientes causas, ob quas Religionem Catho-
 licam non amplectatur, atque adeo fateri debere cum Re-
 gis Psal. 50. *Tibi soli peccavi, & malum coram te feci,*
non significavi in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaris.

P A R S III.

DE THEOLOGIA DE-
FENSIVA.

Primo hoc loco potissimum erit de privata disputatione
 vel conferentia, in qua quandoque Theologus Polemi-
 cus contra unius aut plurium impugnationem defendere
 debet; nam publicas & solemnes disputationes cum Hæreti-
 cis instituere raro expedit, cum plurima illi habeant effu-
 sa sineque garruli, clamosi, & jactabundi; unde imperitus
 Auditor & Judex facile illis palmam adscribit, non sine Re-
 gionis nostræ aliqua infamia. Quod si tamen aliquando
 cum illa ob graves causas suscipienda videretur, ea ipsa
 præcepta, quæ in hac parte pro privatis disputationibus aut
 Conferentiis ritè instituendis suggerentur, ad publicas quo-
 que disputationes facile transferri poterunt.

C A P U T I.

DE GENERALIBVS PRÆCEPTIS IN DI-
SPVTATIONE VEL CONFERENTIA
CVM HÆRETICIS OB-
SERVANDIS.

Multa quidem præcepta à variis Authoribus præscri-
 buantur ad privatas ejusmodi disputationes vel con-
 ferentias fructuosè instituendas, sed ea ferè omnia ad se-
 ptuaginta septem revocari possunt.

I. Primum itaque præceptum est, ut status quæstio-
 nis accuratè semper præ oculis habeatur, & retineatur; hunc
 quippe Hæretici non raro malitiosè pervertunt, ut à scopo
 abducant disputantem, & habeant, quod oppugnent. Hinc
 quando